

переоценке классической китайской литературы в свете модных «измов» [4, с. 1206].

Либеральные интеллектуалы «The China Critic» признавали, что замена классического китайского языка на разговорный язык привела к рождению китайской поэзии на разговорном языке. Но авторы «The China Critic» невысоко оценивали «новую» поэзию периода «движения 4 мая», главным недостатком которой они полагали преобладание вульгарного начала над поэтическим. С точки зрения либеральных интеллектуалов «The China Critic», писатели «движения 4 мая», принижая китайскую традиционную литературу, демонстрировали свою интеллектуальную поверхность.

Библиографические ссылки

1. Liu E. E. // What's Wrong With China's New Culture Movement? // The China Critic. XXI. 6. P. 72.
2. Wu-Chi Liu // Chinese Literature In A Changing Age // The China Critic. VII. 51. P. 241.
3. Durham S. F. Chen // Recent Achievements of the Chinese Intellectual Class // The China Critic. III. 33. P. 773.
4. Chien Chung-Shu // On «Old Chinese Poetry» // The China Critic. VI. 50. P. 1206.

МІФАЛАГІЗАЦЫЯ ГІСТАРЫЧНЫХ АСОБ У ПОСТДРАМЕ: ДА ПРАБЛЕМЫ РАЗУМЕННЯ АЎТРСКОЙ КАНЦЭПЦЫІ

Ф. В. Дробеня

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт,
вул. Кальварыйская, 9, 220004, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,
drobena@tut.by*

У артыкуле выяўляюцца адметнасці постдрамы. П'еса дэманструе абсалютную творчую свабоду, адмаўленне ад былых аўтарытэтаў і такіх умоўных паняццяў, як гістарычная дакладнасць і рэалізм у адлюстраванні падзей.

Ключавыя словы: п'еса; постдрама; гісторыя; драматург; постмадэрнізм; гістарычная тэма.

MYTHOLOGIZATION OF HISTORICAL PERSONALITIES IN POSTDRAMA: TO THE PROBLEM OF UNDERSTANDING THE AUTHOR'S CONCEPT

F. V. Drabenyà

Belarusian State University,

9, Kalvariyskaya Str., 220004, Minsk, Republic of Belarus

Corresponding author: F. V. Drabenyà (drobena@tut.by)

The article defines the features of postdrama. The play demonstrates absolute creative freedom, the rejection of former authorities and such conventional concepts, as historical accuracy and realism in depicting events.

Key words: play; postdrama; history; playwright; postmodernism; historical theme.

Даволі часта беларускія творцы на скрыжаваннях часу шукаюць адказы на надзённыя пытанні ў мінулым, у гісторыі нашай краіны. Цікаваць да мінулага характэрная для беларускай драматургіі, многія беларускія аўтары стваралі п'есы, прысвечаныя выбітным дзеячам нашай гісторыі, імкнуліся стварыць нацыянальны пантэон герояў, знайсці ў глыбіні стагоддзяў тых, каго б можна было назваць бацькамі нацыі. Сярод такіх твораў – добра вядомыя п'есы У. Караткевіча, І. Чыгрынава, А. Дударова, А. Петрашкевіча і інш.

Большасць з іх была напісана ў жанры гістарычнай драмы ці ў жанры гістарычнай трагедыі. Мінулае нашай краіны сапраўды багатае на драматычныя і трагедыйныя моманты. Відавочна, што да гістарычнай тэматыкі творцы звяртаюцца найчасцей у тыя часы, калі неабходна шукаць адказы на пытанні, якія ставіць сучаснасць. Як вядома, гісторыя развіваецца па спіралі, і тое, што некалі ўжо было, можа паўтарацца зноў, калі не ўлічваць досвед папярэднікаў і не вучыцца на сваіх памылках.

Драматургі, што звярталіся да гістарычнай тэмы ў сваіх творах, дастаткова асцярожна, з павагай і нават ідэалізацыяй адносіліся да гістарычнай спадчыны, да работы з гістарычнымі дакументамі. Аўтары імкнуліся стварыць велічныя постаці нашых продкаў-герояў, гераізавалі іх учынкi і значэнне іх дзейнасці для гісторыі нашай краіны. Між тым творчасць у эпоху постмадэрнізму дэманструе абсалютную творчую свабоду, адмаўленне ад былых аўтарытэтаў і адмаўленне такіх умоўных паняццяў, як гістарычная дакладнасць і рэалізм у адлюстраванні падзей.

Менавіта ва ўмовах постмадэрнізму мог стаць запатрабаваным, узнікнуць і быць увасоблены на сцэне такі праект, якім стала п'еса А. Курэйчыка «Пане Каханку», што не адзін год збірае аншлагі на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага. Цікава, што п'еса, жанр якой вызначаны як «мастацкая выдумка», была створана па замове С. Кавальчука, рэжысёра вышэйгаданага тэатра, Андрэем Курэйчыкам у 2009 годзе. П'еса павінна была стаць першым творам, які б заклаў традыцыю пастаноўкі беларускіх п'ес на сцэне гэтага тэатра, прэм'ера адбылася 27 сакавіка 2010 года ў Міжнародны дзень тэатра. Адметна, што выбар тэмы і персанажаў адрасоўваў гледача да адвечнага беларускага пытання – абуджэння самасвядомасці, стварэння нацыянальнай ідэалогіі, аднак сама п'еса была напісана і ўвасоблена на сцэне на рускай мове. Будзем думаць, што выбар мовы твора абумоўлены сцэнай тэатра-замоўцы, дзе ненатуральна пакуль што выглядала б пастаноўка на мове беларускай.

Адзначым, што п'еса – мастацкая выдумка мае ў сюжэтнай аснове сапраўдны гістарычны факт – сустрэчу Пане Каханку – Караля Станіслава Радзівіла – і апошняга караля Рэчы Паспалітай Станіслава Аўгуста Панятоўскага. Па сутнасці, толькі сам факт гэтай сустрэчы і з'яўляецца гістарычнай рэаліяй. Усё астатняе – цалкам мастацкае пераасэнсаванне аўтарам некаторых падзей мінулага і пошук адказаў на пытанні, якія фармулюе сучаснасць.

Чаму менавіта постаць Караля Станіслава Радзівіла стала цэнтральнай у гэтай п'есе? Па-першае, рэжысёр-замоўца абраў адну з самых неардынарных і легендарных асоб з гісторыі нашай краіны. Па-другое, замова знайшла водгук у творцы-драматурга.

Сапраўды, постаць Пане Каханку авяяна міфамі і легендамі. Да нашых часоў у ваколіцах Нясвіжа жыхары згадваюць дзівацтвы былога гаспадара, раскошу і магутнасць роду Радзівілаў, называючы прадстаўнікоў гэтага роду нясвіжскімі каралямі. Адзначым, што ў п'есе мы не знойдзем развіцця і станаўлення характару галоўнага героя. Мы бачым даволі статычны вобраз, які раскрываецца праз дыялогі прыслугі, караля і міністра фінансаў, сястры і праз некаторыя выказванні самога героя. Сястра Агнеса расказвае прыслуге, што «Караль – глыба, геній, найвялікшы з роду Радзівілаў... Але гэта зразумеюць толькі нашчадкі» [1, с. 400]. Са слоў жа прыслугі Пане Каханку выглядае блазнам, які заганяе яўрэяў на дрэвы і загадвае ім каркаць, засыпае соллю ваколіцы, каб летам катацца на санях, запрагае ў карэту мядзведзяў, калечыць сялян, загадваючы ім лётаць. Сам галоўны герой з'яўляецца толькі ў 3-й

сцэне і выглядае састарэлым лавеласам, які ўпарта імкнецца прымусіць сялян паляцець.

Сур'ёзныя рэчы – вырашэнне лёсу дзяржавы, разважанні аб адсутнасці еднасці і перспектывах тутэйшага насельніцтва – адбываецца на фоне камічных падзей: стральбы па яўрэях, што за грошы згадзіліся лезці на дрэвы і каркаць, нібыта вароны, марных спроб сялян паляцець, іх скаргаў на тое, што дэспат-гаспадар «катуе, з беларусаў культурных людзей зрабіць хоча» [1, с. 427]. Перапляценне іроніі і камізм, гратэскныя перабольшванні і карнавалізацыя падзей – у сукупнасці з трагізмам гістарычнага моманту (сустрэча Радзівіла з каралём адбываецца пасля першага падзелу Рэчы Паспалітай і з разуменнем непазбежнасці наступных падзелаў, страты краінай незалежнасці) – ствараюць той прадукт, які можна адносіць да постдрамы. Адзначым, што ў сучасным тэатры ў час іранізавання з сур'ёзных працэсаў і падзей, развіцця і дамінавання кліпавага мыслення, п'еса накштал «Пане Каханку» не магла застацца незапатрабаванай у гледача. Між тым увага чыгача павінна пастаянна пераключацца, чыгач-гледач абавязкова павінен быць падрыхтаваным і разумець кантэкст – без гэтага многае застанецца невідавочным. Так, пагарда і знявага, з якімі Радзівіл адносіцца да Панятоўскага ў п'есе, напэўна, маглі б мець рэальныя падставы, бо з гісторыі вядома, што Радзівіл быў на чале Барскай канфедэрацыі і супрацьстаяў Станіславу Панятоўскаму, імкнучыся захаваць самастойнасць краіны. Праз дыялогі з каралём Пане Каханку раскрываецца як вобраз глыбокі, філасофскі і трагічны, ён разумее сваіх падданных і прадбачыць незайздросны лёс краіны. Цікава, што ў дыялогах слугі, Караль і Панятоўскі гавораць пра беларусаў, чаго не могло быць, паколькі ў канцы XVIII стагоддзя такой саманазвы народа не існавала. Між тым асноўная ідэя галоўнага героя – навучыць беларусаў лётаць, узнесціся над будзённымі праблемамі і паверыць у сябе як нацыю. Што не перашкаджае прадстаўнікам гэтага самага народа лічыць свайго гаспадара блазнам.

У п'есе праводзяцца алюзіі на Да Вінчы (Радзівіл – вынаходнік розных лятальных апаратаў, стваральнік анатамічнага тэтра), Дарвіна (Радзівіл сцвярджае, што ў людзей і птэрадактыляў агульныя продкі), Радзівіл стварае добра вядомы ўсім сёння напой і прапаноўвае камердынеру запатэнтаваць яго з назвай – «кола», ды таму больш мілы звыклы квас. І тэатральныя і літаратурныя крытыкі неаднаразова адзначалі, што намалёваны вобраз Радзівіла вельмі нагадвае вобраз Барона Мюнхаўзена з кінафільма «Той самы Мюнхаўзен» (рэж. М. Захараў, сцэнар. – Г. Горын).

Усмешку выклікаюць і згадкі пра Фанвізіна, і ненапісаная п'еса «Чайка». У фінале драматург з лёгкасцю вырашае лёс аўтарства адрыццяў і вынаходніцтваў: сястра Агнеса знішчыла ўсе запісы, дзённікі і механізмы Пане Коханку, прызнаючы, што яго адкрыцці апярэдзілі час.

Вобраз галоўнага героя намаляваны з гратэскам, але без ідэалізацыі, герой мае станоўчыя і адмоўныя рысы, а іронія і гумар дапамагаюць аўтару перацягнуць на свой бок чытача, данесці праз зразумелы гумар і разуменне аўтарскай канцэпцыі. Галоўны герой – чалавек глыбокі, з выразна акрэсленай жыццёвай пазіцыяй, які не саромеецца быць смешным, але і не дазволіць кпіць з сябе. Магчыма, так і мог бы выглядаць у літаратуры эпохі постмадэрнізму гэты герой. Бо менавіта так вызначыў сваю задумку замоўца-рэжысёр С. Кавальчук: «Нам трэба было з дапамогай гістарычнага міфу задаць сённяшняе пытанні» [2, с. 11].

Бібліяграфічныя спасылкі

1. *Курейчик А.* Пане Коханку // Антология современной белорусской драматургии / [сост. Т. Ф. Рослик]. Минск : Беларуская энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2016. С. 398–450.
2. *Цімошук Л.* Спектакль «Пане Коханку»: «Караль, які не стаў каралём» // *Культура*. 2010. № 12.

БЛОГІ Ў СУЧАСНЫХ БЕЛАРУСКІХ РАЁННЫХ ВЫДАННЯХ: ТРАНСФАРМАЦЫЯ ГАЗЕТНАЙ КАЛОНКІ

І. А. Івашка

*Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
«Выдавецкі дом “Педагагічная прэса”» /
Рэдакцыя газеты «Настаўніцкая газета»,
пр. Незалежнасці, 77–110, 220013, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,
ivashkoirina9@gmail.com*

У артыкуле разглядаюцца асаблівасці падачы інфармацыі ў электронных версіях сучасных беларускіх раённых газет з дапамогай блогінгу і калумністыкі. Вылучаны аспекты, паводле якіх розніца паміж формамі «блог» і «калонка» нівеліруюцца.

Ключавыя словы: «Адзінства»; «Трыбуна працы»; «Родны край»; блог; калонка; раённая СМІ.